

Bij het overlijden van kunstenaar Jits Bakker

Een begenadigd kunstenaar ging heen. . .

Jits Bakker:

Op 5 juni 2014 op 76-jarige leeftijd overleden

Over Jits Bakker is oneindig veel geschreven, in boeken, artikelen en/of recensies. Hiernavolgend maak ik een selectie en ik hoop daarmee enigszins een algemeen beeld aan te dragen van de markante en veelzijdige kunstenaar Jits Bakker: de mens en zijn creaties...

Op verzoek schreef ik ter gelegenheid van het overlijden van de kunstenaar Jits Bakker voor De Vierklank van 18 juni 2014 een in memoriam. De strekking daarvan was dat Jits in zijn *Laatste groet van Jits* als het ware nog zélf het woord richt tot vrienden en bekenden. Hij haalt in die groet zijn lijfspreuk aan: *Kunnen is zo willen dat je het kunt* en *Begin niet of zet door*.

Jits Bakker 1937-2014.

In Memoriam:

De roots van Jits Bakker liggen in Renkum. Ook ik woonde, voordat ik naar Bilthoven verhuisde, in Renkum. Hij (twee jaar jonger dan ik) woonde bij mij om de hoek. We hebben elkaar eigenlijk nooit helemaal uit het oog verloren. In mijn *In Memoriam kunstenaar Jits Bakker* veroorloofde ik mij ondermeer op te merken dat het straatjochie van toen hem altijd is bijgebleven. Jits maakte *De Slag om Arnhem* mee en moest evacueren. Dat gold ook voor mij. De vader van Jits Bakker werd om zijn verzets-

werk door de bezetter gefusilleerd en ook mijn ouders werden omgebracht. Die jeugdbelevissen blijven je bij, je leven lang. Talrijke kunstwerken van Jits Bakker refereren aan die bange oorlogsjaren. Vele jaren woonde Jits in De Bilt, waar ook een van zijn ateliers staat: 'De Kooi' aan de Holle Bilt.

Begin niet of zet door uit zijn laatste groet heeft Jits – en dan geprojecteerd op zichzelf – meer dan bewaarheid. Hij heeft doorgezet met een enorme bevlogenheid. Hij bezat een drang tot creëren die op momenten tenderde naar bezetenheid... een kenmerk van de ware kunstenaar!

Alles, maar dan ook alles maakte hij ondergeschikt aan zijn kunst en de daarmee verweven noodzakelijke vrijheid. In zijn optiek vond hij dat de wereld om hem heen daar rekening mee had te houden. Dat was lang niet altijd eenvoudig voor hen die hem lief waren en/of zijn vrienden.

Kunnen is zo willen dat je het kunt. En hij wou en – vooral – hij *kon* en wel op onnavolgbare wijze. Door zijn bijzondere kunstzinnige gaven en nimmer aflatende scheppingsdrang en creativiteit, staan wereldwijd op prominente openbare locaties zijn monumentale beelden in brons of marmer. Zijn veelzijdigheid kwam ook tot uiting in zijn glasmaaïeken, glas en schilderijen. Het is verbazingwekkend de wijze waarop hij vorm en inhoud heeft gegeven aan zijn lijfspreuk, waarbij centraal staan de elementen: *willen, kunnen, doorzetten.*

In zijn gedachten wedijverden steeds zijn voorkeuren voor de plaatsen Renkum of De Bilt. Ik denk dat vele inwoners van De Bilt en de wijde regio zich gelukkig prijzen dat zijn woonplaats over een reeks van jaren De Bilt werd en dat het door hem zelfgebouwde atelier 'De Kooi' met de nabijgelegen beeldentuin aan De Holle Bilt staat, dat het befaamde vrij toegankelijke Openluchtmuseum Beeldenpark op het wonderschone landgoed Beerschoten zich bevindt binnen de gemeentegrenzen van de gemeente De Bilt.

Het beeldenpark is dankzij het fraaie landschap en niet in het minst dankzij zijn beel-

Parachute 'Remember September'. De officiële tekst op de inventarislijst luidt: Market Garden september 1944

De officiële tekst op de inventarislijst luidt: Sliding. Glijdend naar de rand en iedereen houdt zijn adem in: als dat maar goed gaat. En dan vlak voor de rand draait hij scherp en keert terug van de rand, terug naar zijn medemens.

den daar, een parel aan de Stichtse Lustwarande. Al de beelden die daar staan, die je kunt bewonderen, aanraken, strelen (en dat gebeurt veelvuldig), heeft Jits geschonken aan de provincie Utrecht en de voortdurende grote belangstelling is zichtbaar gemeentegrensoverschrijdend.

Jits wilde nog zoveel. Hoe graag had hij gezien dat er behoudens het *openluchtmuseum* op Beerschoten óók een *overdekt museum* tot stand zou zijn gebracht, hoe graag ook had hij gezien dat de in oprichting zijnde *Vereniging Vrienden JitsArt* een werkelijk functionerend feit was geworden.

Wat hunkerde hij ernaar dat het geweldige beeld dat de vrijheid symboliseert en voor-

alsnog staat voor het voormalige hoofdkwartier van de geallieerden, Hotel Hartenstein te Oosterbeek, zijn plek in Londen had gekregen. Dat beeld is een geschenk van Jits Bakker uit dankbaarheid voor hetgeen het Britse volk aan offers heeft gebracht voor de bevrijding van Nederland.

Hoe graag nog, hoe graag nog, hoe graag... Het heeft allemaal niet zo mogen zijn. De laatste rustplaats van Jits Bakker is in de gemeente Renkum en wel op de feeëriekke begraafplaats bij het kerkje op de heuvel in Heelsum.

Jits, leeft voort door alles wat hij de mensheid aan schoonheid heeft nagelaten. Daarvoor mogen wij hem dankbaar zijn.

Schenking waardevolle kunstverzameling aan gemeenschap

Uit een persbericht d.d. 11 maart 2009 van de provincie Utrecht:

De internationaal bekende beeldend kunstenaar Jits Bakker schenkt een deel van zijn beeldenverzameling aan de provincie Utrecht met als doel de beelden voor nu – en later – te behouden voor de samenleving. De officiële overdracht vindt plaats op vrijdag 13 maart a.s. van 16.00 tot 18.00 uur in Paviljoen Beerschoten, De Holle Bilt 6, De Bilt. Dit is ook de locatie waar het Museumpark zich bevindt.

De provincie maakt zich sterk om meer culturele activiteiten in en rond het museumpark te organiseren voor en door jonge

kunstenaars. De Provinciale Stichting JitsArt Museum gaat zich de komende jaren ontfemen over de ontwikkeling van deze bijzonder waardevolle verzameling die ook als inspiratiebron gezien wordt voor de creatieve sector en de samenleving in het algemeen.

Het gaat hier om een verzameling van dertig beelden die door Jits Bakker worden overgedragen aan de provincie Utrecht. De verzameling zal zich de komende jaren uitbreiden met andere kunstdisciplines van de kunstenaar. Het feit dat de naam Jits Bakker rechtstreeks verbonden wordt aan de provincie Utrecht biedt de provincie de mogelijkheid om de naamsbekendheid van de provincie Utrecht zowel regionaal, nationaal als internationaal te vergroten. Als tegenprestatie maakt de provincie zich sterk voor meer culturele activiteiten in en rond het museum-park voor en door jonge kunstenaars.

De Provinciale Stichting JitsArt Museum gaat de komende jaren culturele activiteiten initiëren en coördineren die op locatie plaatsvinden. De voorzitter van de Stichting is de burgemeester van De Bilt, de heer Arjen Gerritsen.

Wim van der Beek, kunstrecensent over de kunst (2009) van Jits Bakker:

'De beeldhouwkunst van Jits Bakker heeft altijd in het centrum van de belangstelling gestaan, terwijl andere aspecten van zijn kunstenaarschap enigszins onderbelicht zijn gebleven. Dat is vreemd, want de kunstenaar startte zijn artistieke carrière

met het beoefenen van de schilderkunst. Aanvankelijk werkte hij in het verlengde van de impressionistische traditie, maar in de loop der jaren groeide hij uit tot een rasechte expressionist. Binnen die stroming ontwikkelde hij zich in de richting van het fauvisme.¹

Als schilder, tekenaar en aquarellist kan Jits zich moeiteloos meten met zijn tijdgenoten. Aan de resultaten die hij binnen deze tweedimensionale disciplines heeft bereikt, is tot nu toe echter (geheel ten onrechte) minder aandacht geschonken dan aan zijn sculpturale oeuvre. Dat is de tol die de kunstenaar moet betalen voor de internationale bekendheid die hij als beeldhouwer heeft verworven. In zijn levensvisie huldigt Jits de renaissance-idealén. Ook zijn schilderkunst getuigt daarvan, alleen al omdat hij er zijn artistieke

De officiële tekst op de inventarislijst luidt: Tourrenners. Met volle kracht vooruit, verleggen zij steeds weer hun grenzen net zo lang totdat de finish is bereikt. Er is geen winnaar of verliezer, maar samen delen zij een gevoel van overgave en tevredenheid.

De officiële tekst op de inventarislijst luidt: Trapmoedertje. Zij klimt en klautert en waarheen zij gaat, gaat ook haar kind want zij horen bij elkaar totdat het kleintje zelf het trapje beklimmen zal en haar vleugels uitslaat.

veelzijdigheid mee onderstreept. Hoewel zijn beelden een ongekend hoge vlucht hebben genomen, is Jits Bakker ook in hart en nieren schilder gebleven. Een indrukwekkende hoeveelheid schetsen, aquarellen en schilderijen getuigt daarvan. Portretten, figuurstudies en vooral landschappen genieten zijn voorliefde.

Bakker schildert het landschap zoals hij het beleeft. De waarneembare werkelijkheid is een vast uitgangspunt, maar dat sluit dichtertelijke vrijheden niet uit. Persoonlijke emoties en ervaringen verankerd in herkenbare beelden met een authentieke zeggingskracht en een picturale lading die aansluit bij de gedrevenheid van de maker.'

Over de mens Jits Bakker:

Uit boek 'Ook ik ben schilder Jits Bakker' (2004):

'Jits Bakker is een zwerver van nature, een vrijbouter in zijn levenswandel en in tal van opzichten een ontdekkingsreiziger. De vrachtschepen van zijn moeders familie droegen hem als matroos over de grote Europese rivieren. Hij doolde door de zonovergoten steden in het warmbloedig Zuiden.

Daar proefde hij de atmosfeer, zag Florence, dronk met diepe teugen van de cultuur en voelde dat zijn hart klopte met dezelfde emotionaliteit en passie als dat van deze erfgenamen van de oudheid.

Zijn leven bleek een grote zwerftocht langs de pracht en de verschrikkingen van de wereld. Afwisselend beleefde Jits schoonheid en kwaad, liefde en dood.

Zijn wieg stond achter de tapkast van zijn grootvaders café in Renkum; hij stamt uit een geslacht van vrije beroepen: middenstanders, acteurs en schippers. Als jongen was hij moeilijk handelbaar, rusteloos en op zoek naar avontuur. De

oorlog kwam, en van nabij maakte hij de Slag om Arnhem mee. Zijn vader werd wegens verzetsdaden gefusilleerd, het gezin raakte huis en haard kwijt. Voor Jits was zijn jeugd echter ondanks alle ellende toch ook een spannend avonturenboek. Een test wees uit dat hij 'nergens voor geschikt was', behalve voor de kunst. Mede door zijn ervaringen ontwikkelde hij een enorme emotionele veerkracht en de overtuiging dat ondanks alles het goede altijd behouden zou blijven.'

Enkele uitspraken over Jits Bakker

In het boekje ter gelegenheid van de onthulling van een beeld in 2002 in zijn geboortedorp Renkum:

Oud-burgemeester van Renkum Jan Willem Verlinden:

- 'Renkum was te klein voor zijn ambities en Nederland ook'
- 'Jits is altijd die Renkumse jongen gebleven'
- 'Jits had een bepaalde charmante onhandigheid als het ging om verkooptechnieken'

Toon Bakker:

- 'Neefje Jits heette officieel trouwens 'Frits'. Hoe dat veranderd is in Jits, dat weet ik niet meer precies'
- 'Een arme tijd was het in die dagen. 'Maar we hadden toch zoveel lol met mekaar...'

Riet van den Wollenberg:

- 'Jits is dan wel beroemd en gaat om met de 'high society', maar hij is nog steeds die gewone jongen hoor'
- 'Oh ja, dan kwam hij binnen en meteen was

het huis vol.

Herman van den Berg:

- 'De sfeer van de jongens was stoer, recalcitrant en avontuurlijk. Jits Bakker was het meest aan het woord, weet ik nog goed. Hij was een gangmaker. Eigenlijk was hij een buitenbeentje in de groep jongens'

Steven Buddingh- oud burgemeester van Steenderen/Bronckhorst:

- 'Ik heb altijd contact met Jits gehouden. We hebben een gemeenschappelijke basis. Mensen vanuit je wieg hoef je niks uit te leggen'
- 'Hij was een natuurtalent! Zonder meer. Hij heeft 't in zijn handen. Wat hij ziet, maakt 'ie'
- 'Jits Bakker is in wezen een veelzijdig 'ongeleid projectiel'
- 'Grensoverschrijdend, dat is Jits altijd geweest'

Gerard Oostveen:

- 'Verrek, dat is van Jits Bakker, zeg ik als ik ergens rond rij en z'n schilderij of beeld tegenkom. Kan niet missen. Ja, in Portugal dan. Dat schitterende grote beeld in Loul, in de Algarve'
- 'Wat hij niet allemaal gemaakt heeft in zijn leven... En op strategische plekken in de wereld: Duitsland, Amerika, Spanje, Portugal, België, Mexico'
- 'Maar hij is ook heel commercieel hoor, die rakker!'

1. Richting in de Franse schilderkunst ca. 1905 die streefde naar het gebruik van de pure kleur in zijn uiterste consequentie.

Laatste groet.

Voorzijde.

„Kunnen is zo willen dat je het kunt“
„Begin niet of zet door“

Jits Bakker

Renkum 6 juli 1937 - Wageningen 5 juni 2014

Ik word opgebaard in mijn kunst domein:
Atelier de Kool en beeldentaire:
De Holle Bilt: 16-18, 3732 NM De Bilt

Dinsdag 10 en woensdag 11 juni
van 19:00 tot 21:00 uur

Mijn lichaam wordt in besloten kring begraven te Heelsum,
bij het kerkje op de heuvel: Koninginnelaan 24, 6866 NM Heelsum

Alexandra, Tessa, Tibo,
Lize, Robert, Nanda,
Jits jr, Kaja, Thomas,
Yente, Rafael

Achterzijde.

